

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 02.05.2025

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Türkiye'de televizyon dizileri ve film sektörü, ihracat potansiyeli açısından en hızlı büyüyen sektörlerden biri haline gelmiştir. 2024 yılında 300'den fazla yapım yurt dışına satılmış, 500 milyon doları aşkın gelir elde edilmiştir. Ancak yapım tekelleri ile cast ajanslarının kurduğu sömürü düzeninde, binlerce set emekçisi –ışıkçısından makyözüne, kostümcüsünden senaristine, oyuncusundan kurgucusuna– uzun saatler boyunca güvencesiz, denetimsiz ve insanca yaşama hakkından mahrum biçimde çalıştırılmaktadır.

Üstelik, Son iki yılda yaşanan iş cinayetleri –yangınlar, ihmal kaynaklı yaralanmalar ve ölümler– güvencesizliğin ulaştığı vahim boyutları ortaya koymuştur. 11 Ocak ve 26 Aralık 2024'te iki farklı dizi setinde çıkan yangınların ardından, 16 Nisan 2025'te Şakir Paşa dizisinin çekildiği köşkte çıkan yangında set emekçisi Serkan Sükyan'ın yaşamını yitirmesi, işçi sağlığı ve güvenliğinin sektörde nasıl sistematik biçimde ihlal edildiğini gözler önüne sermektedir.

Yapım tekelleri ile cast ajanslarının kurduğu denetimsiz düzende, diziler ve filmler; haftada 90 saati aşan mesailerle, gece-gündüz demeden sürdürülen yoğun çekim takvimleriyle ve herhangi bir sanatsal üretim planlamasına dayanmadan hayata geçirilmektedir. Bu koşullar, bir yandan emekçileri fiziksel ve zihinsel olarak tüketirken, öte yandan kültür-sanat alanında yaratıcılığın da ciddi biçimde aşınmasına yol açmaktadır.

Öte yandan, yaratıcı emeğe dayanan bu sektörün sürdürülebilirliğini sağlayacak olan telif hakkı sisteminde de ciddi yapısal sorunlar vardır. Telif gelirlerinin şeffaf, adil ve zamanında dağıtılmaması, meslek birliklerinin yok sayılması ve kamu kaynaklarının yaratıcı hak sahipleri dışında kullanılması, kültür politikalarının temelini zayıflatmaktadır.

Bu bağlamda:

1. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Telif Hakları Genel Müdürlüğü tarafından toplanan özel kopyalama harçları (Copyright Levy), bugüne dek neden hak sahiplerine dağıtılmamıştır?

Bu gelirlerin 20 yılı aşkın süredir yaratıcı hak sahiplerine ulaştırılmamasının gerekçesi nedir? Özel kopyalama harcının geçmişe dönük olarak hak sahiplerine ödenmesi için bir takvim, yöntem ve yol haritası oluşturulmuş mudur?

2. Kültür ve Turizm Bakanlığı, söz konusu fonların yalnızca yüzde 37,5'ini hak sahiplerine dağıtacağını, kalan yüzde 62,5'ini ise kamu hizmetlerinde kullanacağını beyan etmiştir. Oysa bu oran, birçok ülkede fonların tamamının (%100) hak sahiplerine aktarıldığı mevcut telif rejimleriyle çelişmektedir. Bu doğrultuda, fonun tamamının hak sahiplerine ödenmesini öngören bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
3. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 43. maddesi açıkça, radyo-televizyon yayıncılarının hak sahiplerinden veya meslek birliklerinden önceden izin alması ve ödeme yapması gerektiğini belirtmektedir. Buna rağmen başta TRT olmak üzere birçok yayıncı yasayı çiğneyerek senarist, yönetmen ve oyuncuların teliflerini meslek birliklerine ödememektedir. Bakanlığınız bu ihlalleri tespit etmekte midir? Bu yayıncılar hakkında herhangi bir yaptırım, suç duyurusu ya da dava süreci başlatılmış mıdır?
4. Söz konusu yayıncılar, aynı yapımları Avrupa ülkelerinde yayınlarlarken oradaki meslek birliklerine ödeme yapmakta, ancak Türkiye'deki yaratıcıları bu haktan mahrum bırakmaktadır. Bu uygulama karşısında, uluslararası telif rejimiyle uyumlu bir telif düzenlemesi yapılması düşünülmekte midir?
5. Müzik alanındaki meslek birliklerinin otelleri merkezi olarak lisanslaması için Bakanlığınız bir yönetmelik çıkarmıştır. Ancak aynı otellerde film ve dizi gösterimleri yapılmasına rağmen, sinema ve TV yapımlarının hak sahipleri benzer bir lisans mekanizmasından yararlanamamaktadır. 5846 sayılı yasaya tabi olan bu eserler için sinema meslek birliklerini de kapsayacak bir lisans yönetmeliği çıkarmayı planlıyor musunuz? Bu eksiklik nedeniyle sinema eserlerinden doğan telif gelirlerinde yıllara yayılmış bir hak kaybı oluşmuştur. Geçmişe dönük telif alacaklarının tazmini konusunda Bakanlığınız bir düzenleme yapacak mıdır?
6. Yayıncılıkta meslek birlikleriyle yapılması gereken 52. madde sözleşmeleri kapsamında son 5 yıl içinde kaç yayıncı ile sözleşme yapılmıştır? Bu konuda Bakanlık ve Telif Hakları Genel Müdürlüğü'nün elinde mevcut veri var mıdır?
7. Türkiye'de TV dizileri, 120 ila 150 dakikalık bölüm süreleriyle dünya standartlarının çok üzerindedir. Bu aşırı uzunluk, hem yaratıcı kalitenin düşmesine hem de sürdürülemez yapım süreçlerine neden olmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı, bu konuda makul bölüm süreleri için sektöre yönelik bir tavsiye kararı, teşvik kriteri ya da destek mekanizması oluşturmayı planlamakta mıdır?
8. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın himayesinde yürütülen kültür destekleri ve festivallerde, telif hakkı gaspı yapılmamış ve meslek birlikleriyle yükümlülüklerini yerine getirmiş yapımlara öncelik verilmesi yönünde bir ilke kararı alınması düşünülmekte midir?